

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: De Verenigde Naties: Ideaal en werkelijkheid

Lijphart, A.

Citation

Lijphart, A. (1978). Boekbespreking van: De Verenigde Naties: Ideaal en werkelijkheid. *Acta Politica*, 13: 1978(1), 142-143. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451877>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451877>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

als de marxistische hypothesen heb ik genoemd, maar wegens gebrek aan ruimte (niet aan kritiek) niet nader besproken; deze zelfbeperking werd ook aangegeven. 8 — *Conclusie*. Het spijt me dat mijn door herhaalde inkorting stilistisch gedrongen bespreking niet op alle punten duidelijk was. Hopelijk hebben S' reactie en deze nota mijn kritiek en daarmee onze meningsverschillen verduidelijkt. Wel verzoek ik S. m.b.t. een eventuele volgende reactie: een trapje hoger en een toontje lager, a.u.b.

J. à Campo

P. R. Baehr, **De Verenigde Naties: Ideaal en werkelijkheid**. Aula-boeken 577, Utrecht/Antwerpen (Het Spectrum), 1976, 332 blz., f 9,50.

De bij de oprichting van de Verenigde Naties gekoesterde hoop dat de nieuwe organisatie zou leiden tot een geheel nieuw internationaal systeem, waarbij veelal werd gedacht aan een stelsel met de eigenschappen van wat later door M. Kaplan het 'universele' systeem werd genoemd, is ijdel gebleken. Maar hoewel voor de Verenigde Naties geen systeem-bepalende rol was weggelegd, heeft deze organisatie zich toch snel kunnen ontwikkelen tot een zeer belangrijke 'universele actor' binnen de wisselende vormen van machtsevenwichtstelsels die de periode na de Tweede Wereldoorlog gekenmerkt hebben. Omdat de Verenigde Naties bovendien al meer dan dertig jaar bestaan, is het vreemd dat tot voor kort geen grondige behandeling van de structuur en het functioneren ervan in het Nederlands beschikbaar was. In deze leemte voorziet nu echter het boek van P. R. Baehr op uitstekende wijze.

Het boek is ontstaan gedurende een studieverblijf van Baehr en P. J. G. Kapteyn in het Nederlands Instituut voor Voortgezet Wetenschappelijk Onderzoek in de Mensen- en Maatschappijwetenschappen (NIAS) te Wassenaar. Kapteyns bijdrage is echter beperkt gebleven tot het gezamenlijk met Baehr opzetten van een inhoudelijk overzicht en een kritische analyse van de voornaamste activiteiten van de Verenigde Naties en het in onderling overleg herzien van de door Baehr in eerste versie geschreven tekst. Er zijn elf hoofdstukken die de volgende onderwerpen behandelen: voor-geschiedenis en ontstaan van de Verenigde Naties (hfdst. 1), structuur en lidmaatschap (hfdst. 2 en 3), het besluitvormingsproces (hfdst. 4 en 5), de belangrijkste inhoudelijke problemen waarmee de Verenigde Naties zich hebben beziggehouden, zoals vrede en veiligheid, mensenrechten, niet-zelfbesturende gebieden, conomische, sociale en culturele samenwerking en de ontwikkelingsproblematiek (hfdst. 6-10) en een slotbeschouwing (hfdst. 11). Als appendices zijn toegevoegd de tekst van het Handvest, een lijst van VN-leden en een schematisch overzicht van het VN-stelsel. Een neiging die vaak optreedt in algemene werken over de Verenigde Naties is dat het droge beschrijvingen worden met eindeloze opsommingen van feiten en feitjes. Dit euvel heeft Baehr weten te vermijden door geregeld stil te blijven staan bij de politieke betekenis en de politieke oorzaken van de zich in de Verenigde Naties afspelende gebeurtenissen. In dit opzicht lijkt Baehrs opzet duidelijk geïnspireerd te zijn door het goede voorbeeld van I. L. Claude in *Swords into Plowshares*. Zo zijn Baehrs beschouwingen over het belang van de Verenigde Naties voor de nieuwe staten (blz. 59-60) en over de politieke betekenis van resoluties van de Algemene Vergadering (blz. 122-27) bijzonder interessant, ook voor de lezer die geen leek is op het gebied van de werkzaamheden van de Verenigde Naties. Tegelijkertijd is dit zeer leesbare en helder geschreven boek rijk aan details en kan

het derhalve ook goed als naslagwerk gebruikt worden. In dit opzicht zijn slechts enkele kleine oneffenheden waar te nemen. In de beschrijving van het verwerven van de onafhankelijkheid door de trustgebieden wordt bijv. vermeld dat het Noorden van Brits Kameroen zich na een volksstemming heeft aangesloten bij het aangrenzende, voormalig Franse, Kameroen, maar wordt geen melding gemaakt van het lot van het Zuiden (blz. 193); in feite heeft juist het zuidelijke gedeelte gekozen voor aansluiting bij Kameroen en is het noordelijke gedeelte bij Nigeria gekomen. Bij de behandeling van Rwanda en Boeroendi wordt de bloedige strijd tussen Toetsi's en Hoetoe's in de jaren 1960-65 genoemd (blz. 194), maar wordt de veel ernstiger, aan genocide grenzende, slachting in Boeroendi in 1972 niet vermeld (zie hierover bijv. het door R. Lemarchand en D. Martin opgestelde en door de Minority Rights Group te Londen uitgegeven rapport *Selective Genocide in Burundi*). Voorts dienen enkele kleine maar storende drukfouten gesignaleerd te worden: Gabon is in het midden van de rij ministaten opgenomen (blz. 56), maar zou als de relatief grootste van de ministaten de rij moeten sluiten; onderaan blz. 159 is een zin of een gedeelte van een zin weggefallen; en de ICAO is niet in 1974 maar in 1944 opgericht (blz. 240). Deze foutjes kunnen gemakkelijk worden gecorrigeerd in de tweede druk. Aangezien het boek als zeer geslaagd moet worden beoordeeld en omdat zijn waarde optimaal zal blijven indien het up-to-date wordt gehouden, is het te hopen dat bijgewerkte edities regelmatig zullen verschijnen.

A. Lijphart

Barney G. Glaser en Anselm L. Strauss, **De ontwikkeling van gefundeerde theorie** (The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research. Vertaling Drs. A. Gaasbeek Jimkes en Drs. A. Cachet). Samsom, Alphen aan den Rijn/Brussel 1976, 268 pp.

'De ontwikkeling van gefundeerde theorie' van de heren Glaser en Strauss is een curieus boek. Het is een poging om een methode te ontwikkelen ter rechtstreekse afleiding van theorie en inzicht uit 'de feiten' of 'gegevens' — zo ongeveer het meest naïeve inductivistische of 'positivistische' programma dat zich laat denken. En dat A. D. 1976, na zovele generaties van analyse, discussie en debat door onderzoekers, geleerden en (wetenschaps)filosofen waarin het failliet van dat programma in ieder geval overtuigend is aangetoond. Maar de schrijvers vermijden dan ook zorgvuldig de indruk dat zij van deze analyses en discussies hebben kennisgenomen, of dat zij van zulke zaken als aard, opbouw en functie van theorieën en hun relatie tot de empirie zelfs maar een probleem hebben gemaakt. Misschien moeten wij dit alles rangschikken onder de 'voorbehouden' waarvan zij (op p. 221) schrijven, dat 'het ook noodzakelijk (is) allerlei voorbehoud achterwege te laten wil men een theorie schrijven die leesbaar is, want een betoog waarin allerlei voorbehoud wordt gemaakt, is even moeilijk te lezen als te schrijven'.

Het resultaat van deze gebrekkige achter- en ondergrond en het ontbreken van reflectie kan dan ook moeilijk anders dan een slecht boek zijn. Zo is een theorie een onbepaald geheel van zogenaamde 'categorïën en kenmerken' en 'hypothesen' (p. 42). 'Een categorie is een op zichzelf staand begripselement van de theorie. Een kenmerk is op haar beurt weer een aspect of element van een categorie' (p. 42). Voorts heet het: 'We moeten wel nadrukkelijk opmerken dat deze hypothesen in het begin de status hebben van gesuggereerde, niet getoetste relaties tussen categorïën en